

บทที่ 3

การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (อังค์ถัด) (United Nations Conferences on Trade and Development:

3.1 ความเป็นมา

อังค์ถัด เป็นองค์การถาวรของสมัชชาสหประชาชาติ และเป็นองค์การหลักสำคัญของหนึ่งในสหประชาชาติ ที่เกิดจากความพยายาม และความร่วมมือของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (รวมประเทศไทย) ซึ่งรวมกลุ่มกันเรียกว่า กลุ่ม 77 (Group 77) เพื่อเรียกร้องให้ประเทศที่พัฒนาแล้วร่วมมือหาทางแก้ไขอุปสรรคเกี่ยวกับการค้าและการพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนา โดยให้ประเทศกำลังพัฒนามีส่วนในการตัดสินใจปัญหาเกี่ยวกับการค้าและการเงินระหว่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) ไม่เอื้ออำนวยต่อประเทศกำลังพัฒนา อังค์ถัดมีการประชุมใหญ่ทุก 4 ปี เกี่ยวกับการค้าและการลงทุน มีการประชุมมาแล้ว 11 ครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ 1 นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ค.ศ.1964
- ครั้งที่ 2 กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย ค.ศ.1968
- ครั้งที่ 3 กรุงซานติเอโก ประเทศชิลี ค.ศ.1972
- ครั้งที่ 4 กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา ค.ศ.1976
- ครั้งที่ 5 กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ค.ศ.1980
- ครั้งที่ 6 กรุงเบลเกรด ประเทศยูโกสลาเวีย ค.ศ.1984
- ครั้งที่ 7 นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ค.ศ.1988
- ครั้งที่ 8 กรุงคาร์ตาเฮนา ประเทศโคลัมเบีย ค.ศ.1992
- ครั้งที่ 9 เมืองมิดแรนด์ ประเทศแอฟริกาใต้ ค.ศ.1996
- ครั้งที่ 10 กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย 12-19 ก.พ. 2000
- ครั้งที่ 11 นครเซาเปาโล ประเทศบราซิล 14-20 มิ.ย. 2004
- ครั้งที่ 12 กรุงอักกรา ประเทศกานา 12 เมษายน 2008

ปัจจุบัน อังกฤษมีสมาชิก 192 ประเทศ (ณ สิงหาคม 2550) โดยเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ 192 ประเทศ (โดยเป็นกลุ่ม G-77 จำนวน 132 ประเทศ) และสมาชิกจากองค์การพิเศษ 3 ประเทศ (นครวาติกัน สวิตเซอร์แลนด์ และตองกา)

3.2 วัตถุประสงค์

(1) เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศที่มีระดับการพัฒนาแตกต่างกัน และมุ่งขจัดอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาได้รับผลประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศอย่างเต็มที่โดยการร่วมมือกับองค์การต่างๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกที่มีอยู่อย่างใกล้ชิด

(2) เพื่อดำเนินงานต่างๆ เช่น การเจรจาและต่อรองปัญหากฎหมายอันเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ โดยร่วมมือกับหน่วยงานอื่นของสหประชาชาติ

(3) เป็นศูนย์กลางระดับโลกในการดำเนินงานเพื่อให้นโยบายการค้าและการพัฒนาของประเทศต่างๆ รวมทั้งกลุ่มเศรษฐกิจระดับภูมิภาคต่างๆ มีความสอดคล้องกันและกัน

3.3 โครงสร้างการดำเนินงาน

อังกฤษ ดำเนินงานโดยมีสภาการค้าและการพัฒนา (Trade and Development Board: TDB) ซึ่งเป็นองค์การถาวรทำหน้าที่เสมือนหน่วยงานบริหารอังกฤษ เตรียมการสำหรับการประชุมใหญ่และจัดประชุมในช่วงที่ไม่มีการประชุมใหญ่ โดยปกติจะมีการประชุมสามัญปีละ 2 ครั้ง และมีสำนักเลขาธิการอังกฤษ ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกการดำเนินงานด้านต่างๆ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานภายใต้สภาการค้าและพัฒนา ดังนี้

- 1) คณะกรรมการประจำ ได้แก่
 - คณะกรรมการว่าด้วยสินค้าโภคภัณฑ์
 - คณะกรรมการว่าด้วยการบรรเทาความยากจน
 - คณะกรรมการว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศกำลังพัฒนา
 - คณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาภาคบริการ
- 2) คณะกรรมการพิเศษว่าด้วยการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร
- 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการปฏิบัติที่เป็นการกำกับธุรกิจ
- 4) คณะทำงานเฉพาะกิจ ได้แก่

- คณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยการค้า สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา
- คณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยบทบาทวิสาหกิจในการพัฒนา
- คณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยโอกาสทางการค้าระหว่างประเทศ

3.4 ผลการดำเนินงาน

(1) โครงการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preference: GSP) คือ ระบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปที่ประเทศพัฒนาแล้วให้แก่สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศกำลังพัฒนาส่งเข้าไปจำหน่ายในประเทศพัฒนาแล้วได้ โดยได้รับการยกเว้นหรือลดหย่อนอากรแก่สินค้าเหล่านั้น โดยประเทศพัฒนาแล้วไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ปัจจุบันมีประเทศพัฒนาแล้วที่ให้ GSP มี 29 ประเทศ

(2) โครงการให้สิทธิพิเศษทางการค้าระหว่างประเทศกำลังพัฒนาทั้งด้านภาษีศุลกากรและมีใช้ภาษีศุลกากร (Global System of Trade Preferences Among Developing Countries: GSTP)

(3) โครงการร่วมมือเพื่อสินค้าโภคภัณฑ์ (Integrated Programme for Commodities: IPC) โดยมีสินค้า 18 รายการอยู่ในโครงการรวมโภคภัณฑ์ เพื่อแทรกแซงราคาสินค้าให้มีเสถียรภาพ โดยวิธีมีมูลภัณฑ์กันชน (Buffer Stock) หรือการควบคุมด้านอุปทาน ใช้เงินดำเนินการจากกองทุนร่วม (Common Fund) สินค้าที่ได้จัดทำข้อตกลงโภคภัณฑ์ระหว่างประเทศแล้วมี 8 รายการ ได้แก่ กาแฟ น้ำตาล โกโก้ เนื้อโค นม ปอ และผลิตภัณฑ์ไม้เขตร้อน และยางธรรมชาติ

(4) กองทุนร่วม (Common Fund) เพื่อสินค้าโภคภัณฑ์ เป็นเงินที่ระดมจากประเทศสมาชิกเพื่อนำมาใช้ดำเนินการจัดทำมูลภัณฑ์กันชน

(1) ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preference: GSP)

GSP หมายถึง ระบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป ที่ประเทศพัฒนาแล้วให้แก่สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศกำลังพัฒนาลดหย่อนหรือยกเว้นอากรขาเข้าแก่สินค้าที่อยู่ในข่ายได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า ทั้งนี้รวมถึงการให้สิทธิประโยชน์ทางการค้าอื่นๆ เช่น การสนับสนุนทางการเงิน การทำสัญญาซื้อขายระยะยาว การให้สิทธิพิเศษ

สำหรับการจัดซื้อของทางราชการ ผ่อนปรนการกีดกันการนำเข้า เป็นต้น โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อช่วยประเทศกำลังพัฒนาให้มีความสามารถที่จะส่งสินค้าที่ตนผลิตได้ออกไปขายแข่งขันในตลาดโลกให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยประเทศผู้ให้สิทธิพิเศษๆ จะเป็นผู้ให้แต่ฝ่ายเดียว ไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น ประเทศที่ให้ GSP ปัจจุบันมี 29 ประเทศ แต่ประเทศที่ให้ GSP และมีความสำคัญต่อไทยมีอยู่ 3 ประเทศ คือ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น

(1.1) ความเป็นมา

เนื่องจาก การค้าระหว่างประเทศต่างๆ ในโลกมีประเทศที่ได้เปรียบและเสียเปรียบ คณะกรรมการการประชุมเรื่องการค้าและการพัฒนาของสหประชาชาติ (UNCTAD) จึงได้จัดให้มีการประชุมขึ้นที่ นครเจนีวา ในปี 2507 เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการค้าระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเมื่อพิจารณาพบว่า หากปล่อยให้การค้าระหว่างประเทศดำเนินต่อไปโดยปราศจากการแทรกแซงแล้ว ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาก็จะตกต่ำลงเป็นลำดับ เพราะอยู่ในฐานะเสียเปรียบทางการค้ากับประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยเหตุนี้ในการประชุม UNCTAD ครั้งที่ 2 ที่กรุงเจนีวา ในปี 2511 ประเทศที่พัฒนาแล้วจึงตกลงให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาในด้านส่งสินค้าออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านภาษีศุลกากรซึ่งเรียกว่า “ระบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป” หรือ GSP โดยประเทศที่พัฒนาแล้วตกลงจะยกเว้นหรือลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับสินค้าหลายชนิดที่ผลิตและส่งไปจากประเทศกำลังพัฒนา ทั้งนี้ เพื่อช่วยประเทศเหล่านั้นให้มีความสามารถที่จะส่งสินค้าที่ตนผลิตได้ออกไปขายแข่งขันในตลาดโลกกว้างขวางมากขึ้น GSP เริ่มมีการใช้ตั้งแต่ปี 2514 เป็นต้นมา

(1.2) หลักเกณฑ์การใช้สิทธิ GSP

ประเทศที่พัฒนาแล้วมุ่งให้ GSP เป็นการทั่วไป (Generalized) โดยไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) และไม่หวังผลตอบแทน (Non-reciprocal) ใดๆ จากประเทศกำลังพัฒนาผู้ได้รับ GSP สำหรับสินค้าที่ได้รับ GSP ได้แก่ สินค้าประเภทอุตสาหกรรมและกึ่งอุตสาหกรรมมากกว่าสินค้าเกษตรกรรม ทั้งนี้ สืบเกิดได้จากหลักเกณฑ์ที่แต่ละประเทศกำหนดขึ้น กล่าวคือ ถ้าเป็นสินค้าเกษตรกรรมจะเป็นเพียงการลดหย่อนอากรขาเข้าจากอัตราปกติ (General Rate) หรืออัตราที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (MFN rate) เท่านั้น และมีสินค้าน้อยประเภทกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าอุตสาหกรรมและกึ่งอุตสาหกรรมซึ่งได้รับการยกเว้นเลิกอากรขาเข้าทั้งหมด

สำหรับการส่งสินค้าไปยังประเทศให้สิทธิ GSP ต้องมีหลักการ คือ

- ต้องเป็นประเทศที่มีรายชื่ออยู่ในประเทศที่ได้รับสิทธิ
- สินค้าที่จะขอรับสิทธิจะต้องอยู่ในรายการสินค้าที่ได้ GSP
- ต้องผลิตในประเทศผู้ได้ GSP โดยถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยแหล่งกำเนิด

สินค้า (Rules of Origin) ของประเทศผู้ให้สิทธิ

- ต้องมีหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า-For M.A. ไปแสดงต่อศุลกากรของประเทศผู้ให้สิทธิ

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin)

คือ กฎที่กำหนดขึ้นโดยประเทศผู้ให้ GSP เพื่อใช้ตัดสินว่าสินค้าที่มาขอใช้สิทธิ GSP นั้นมีแหล่งกำเนิดจากประเทศใด ถ้ากำเนิดในประเทศที่มีสิทธิขอรับ GSP ก็ จะได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีขาเข้า

วัตถุประสงค์ของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า

เพื่อให้ประเทศผู้ให้ GSP มั่นใจได้ว่าผลประโยชน์จากการให้ GSP จะตกอยู่กับสินค้าที่เป็นผลผลิตที่แท้จริงของประเทศผู้รับสิทธิ GSP เท่านั้น สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศอื่นและถูกส่งผ่านประเทศที่มีรายชื่อสามารถรับ GSP ได้จะขอรับ GSP ไม่ได้ หรือสินค้าที่ผลิตมาจากประเทศอื่นแล้วมาผ่านการแปรสภาพเพียงเล็กน้อยในประเทศผู้รับสิทธิ GSP ซึ่งไม่ได้ทำให้ผู้รับสิทธิได้รับผลประโยชน์อันใด ก็จะไม่ได้รับสิทธิ GSP

ส่วนประกอบของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าประกอบด้วยเรื่องสำคัญ 3 เรื่อง คือ

- หลักเกณฑ์ว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า
- เงื่อนไขเกี่ยวกับการส่งมอบสินค้า
- เอกสารที่ใช้เป็นหลักฐาน

(1.3) วัตถุประสงค์ของ GSP

ประเทศพัฒนาแล้วมุ่งจะช่วยประเทศกำลังพัฒนาให้ขยายตัวทางด้านกิจการอุตสาหกรรมให้รวดเร็วและกว้างขวางอย่างรวดเร็ว และทำให้ประเทศกำลังพัฒนาได้รับ GSP มีต้นทุนการส่งออกที่ต่ำกว่าประเทศที่ไม่ได้รับ GSP

(1.3.1) การส่งออกสินค้าที่ได้รับ GSP นอกจากจะทำให้ประเทศมีรายได้สูงขึ้น มั่นคง และแน่นอนแล้ว ยังเป็นการสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรที่มีอยู่ใน

ประเทศของตน ตลอดจนการใช้แรงงานมากขึ้นอีกด้วย ทำให้ประเทศที่ได้รับ GSP มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ

(1.4) การดำเนินการ

ประเทศผู้ให้หรือประเทศพัฒนาแล้วที่ให้ GSP ในปัจจุบัน (พ.ศ.2547) มีทั้งหมด 29 ประเทศ 14 ระบบ ได้แก่ สหภาพยุโรป (15 ประเทศ ประกอบด้วย เยอรมันนี ฝรั่งเศส อิตาลี เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ เดนมาร์ก สวีเดน ฟินแลนด์ ออสเตรีย กรีซ สเปน และโปรตุเกส) ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา สหรัฐอเมริกา นอร์เวย์ สวิตเซอร์แลนด์ รัสเซีย ฮังการี บัลแกเรีย สาธารณรัฐเชค และสโลวัก โปแลนด์ และตุรกี (รวมอีก 4 ประเทศไม่ระบุชื่อ)

ส่วนประเทศที่ได้รับ GSP คือ บรรดาประเทศกำลังพัฒนารวมทั้งสิ้นกว่า 100 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย นอกจากนี้ การให้ GSP ยังขยายไปให้แก่ประเทศซึ่งมีการรวมกลุ่มกันด้วย

(1.5) ประโยชน์ของ GSP ที่มีต่อประเทศผู้ส่งออก

ประเทศผู้ส่งออกได้รับการลดหย่อนอากรขาเข้าหรือยกเว้นอากรขาเข้า เป็นการช่วยลดต้นทุนของผู้ซื้อสินค้าในต่างประเทศ ให้ต่ำกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่ซื้อจากประเทศที่ไม่ได้รับ GSP เป็นการช่วยให้ผู้ส่งออกสามารถขายสินค้าของตนได้มากขึ้น และอาจใช้เป็นอำนาจต่อรองราคาขายให้สูงขึ้นได้ตามสมควร

ขอบเขตของสินค้าและการลดอากรขาเข้ามีดังต่อไปนี้

(1.5.1) สินค้าเกษตรกรรม

- ให้ GSP โดยการลดหย่อนอากรขาเข้าตามรายการที่ได้กำหนดไว้เท่านั้นประเทศที่ให้การลดหย่อนอากรขาเข้า ได้แก่ ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ญี่ปุ่น คานาดา บุลกาเรีย เชคโกสโลวาเกีย ฮังการี ออสเตรีย และนิวซีแลนด์

(1.5.2) สินค้าอุตสาหกรรม

- ประเทศประชาคมยุโรป ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ นอร์เวย์ และสวีเดน ยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมทุกราย ยกเว้นรายการที่เป็นสินค้าประเทศ Sensitive เท่านั้น จะมีการกำหนดโควต้า และ Geiling ขึ้นเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ได้แก่ อุตสาหกรรมในประเทศของผู้ให้สิทธิพิเศษ ดังกล่าว

- ประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากข้อ (1) แล้ว ให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าอุตสาหกรรมเกือบทุกรายการ โดยการยกเว้นและลดอัตราอากรขาเข้าลงจากอัตราปกติตั้งแต่ร้อยละ 10-75

(1.6) อุปสรรคการใช้ GSP

ส่วนใหญ่เป็นอุปสรรคที่เกิดจากประเทศผู้ได้รับ GSP ได้แก่

(1.6.1) สินค้าในโครงการไม่เหมาะสมกับสินค้าส่งออกของประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรกรรม

(1.6.2) แต่ละประเทศผู้ให้ GSP มีสินค้าในโครงการแตกต่างกันและมีการเปลี่ยนแปลงทุกปี ทำให้ประเทศผู้รับปฏิบัติให้สอดคล้องได้ยากในแต่ละปี

(1.6.3) แต่ละประเทศจะมีการออกกฎข้อบังคับเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของสินค้าเข้มงวดแตกต่างกัน ประเทศผู้ได้รับ GSP จะมีความยุ่งยากใจ

(1.7) กรณีของประเทศไทย

ประเทศไทยเริ่มใช้สิทธิพิเศษตั้งแต่ปี 2514 เป็นต้นมา การใช้สิทธิพิเศษทางการได้กำหนดขั้นตอนสำหรับผู้ส่งออกดังนี้

ขั้นที่หนึ่ง ตรวจสอบรายการสินค้าที่อยู่ในข่ายได้รับสิทธิพิเศษ ของประเทศที่จะส่งสินค้าไปซึ่งแต่ละประเทศจะมีบัญชีสินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษ (Positive List) ไม่เหมือนกัน และควรตรวจสอบอัตราลดอากรขาเข้าของแต่ละประเทศด้วย

ขั้นที่สอง ผู้ส่งออกจะต้องหาส่วนเหลืออม (Margin) ของภาษี เพื่อที่จะได้ทราบว่าการขายสินค้าโดยไม่ใช้สิทธิพิเศษ และใช้สิทธิพิเศษมีส่วนแตกต่างกันเท่าใดอันจะช่วยให้ผู้ส่งออกสามารถกำหนดราคาขายได้อย่างเหมาะสม

ขั้นที่สาม ผู้ส่งออกควรตรวจสอบดูว่า สินค้าที่จะส่งไปอยู่ในข่ายถูกควบคุมโดยการกำหนดโควตา (Quota) หรือการนำเข้าสูงสุด (Ceiling) ภายใต้สิทธิพิเศษของสินค้าแต่ละชนิดหรือไม่

ขั้นที่สี่ ควรศึกษาระเบียบว่าด้วยแหล่งกำเนิดของสินค้า (Rules of Origin) ที่อยู่ในข่ายได้รับสิทธิพิเศษ

สำหรับการใช้สิทธิพิเศษ ของประเทศไทยนั้น สินค้าที่ประเทศไทยใช้สิทธิพิเศษมีมูลค่าสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ อัญมณี ดอกไม้ประดิษฐ์ สัตว์น้ำแช่เย็น หอยแช่เย็น ผ้าใยประดิษฐ์ ผ้าฝ้าย เครื่องรูปพรรณ ไบยาสูบ ผลไม้กระป๋อง เครื่องใช้ในบ้านทำด้วยไม้ ยางพารา ดอกกล้วยไม้ และถุงมือหนึ่ง

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบัน การใช้สิทธิพิเศษ ของผู้ผลิตและผู้ส่งออกของไทยยังไม่เพิ่มมากเท่าที่ควร โดยเฉพาะการใช้สิทธิพิเศษ กับประเทศในกลุ่มสังคมนิยมที่พัฒนา ซึ่งเป็นตลาดแหล่งใหญ่ที่ผู้ส่งออกของไทยไม่ได้ให้ความสนใจนัก

(2) ระบบสิทธิพิเศษทางการค้าระหว่างประเทศกำลังพัฒนา ทั้งทางด้านภาษีศุลกากร และมีใช้ภาษีศุลกากร (Global System of Trade Preference among Developing Countries: GSTP)

ระบบ GSTP หมายถึง โครงการให้สิทธิพิเศษทางการค้าที่ประเทศกำลังพัฒนา ให้ระหว่างกันและกัน ระบบ GSTP จึงเป็นมาตรการช่วยส่งเสริมความร่วมมือ และการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจของประเทศกลุ่ม 77 อันเป็นการรวมกลุ่มของประเทศโลกที่สาม (The Third World) เข้าด้วยกัน

วัตถุประสงค์ของ GSTP

เพื่อขยายการค้าระหว่างประเทศกำลังพัฒนา เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาพึ่งพาตนเองมากขึ้นแทนการพึ่งพาทลาดของประเทศพัฒนาแล้ว โดยยึดหลักการผลประโยชน์ร่วมกัน และคำนึงถึงระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม รูปแบบการค้าต่างประเทศ และนโยบายการค้าของแต่ละประเทศ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนาในระดับต่างๆ มากกว่าเข้ามาแทนกลุ่มเศรษฐกิจส่วนภูมิภาค

การดำเนินงานที่ผ่านมา

ระบบ GSTP ได้มีการจัดทำข้อตกลงใน พ.ศ.2531 มีสมาชิกในกลุ่ม 77 รวมทั้งประเทศไทยร่วมลงนามเป็น 48 ประเทศ โดยประเทศผู้ร่วมลงนามได้ยื่นรายการลดหย่อนอัตราภาษีศุลกากรขาเข้าแก่สินค้าที่นำเข้าระหว่างกัน และเริ่มมีการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2532

ประเทศสมาชิก GSTP จะลดหย่อนอัตราภาษีศุลกากรขาเข้าแก่สินค้าทั้งที่เป็นวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูป โดยลดหย่อนระหว่างร้อยละ 2.5-100 และปัจจุบัน (พ.ศ.2547) มีสินค้าที่จะลดหย่อนภายใต้ GSTP จำนวน 1,627 รายการ ในจำนวนนี้มี 11 รายการที่ประเทศไทยจะลดหย่อนอัตราภาษีศุลกากรขาเข้าหากนำเข้าจากประเทศสมาชิก GSTP เช่น สุรา รัม ยางรถยนต์ ผ้าฝ้าย เครื่องกำเนิดไฟฟ้า ฯลฯ ส่วนอีก 1,616 รายการ เป็นสินค้าที่ประเทศสมาชิก GSTP 47 ประเทศจะลดหย่อนภาษีศุลกากรขาเข้าแก่สินค้าจากไทยและจากประเทศสมาชิก GSTP อื่นๆ

ประเทศสมาชิกข้อตกลง GSTP 48 ประเทศ คือ ไทย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม แอลจีเรีย อาร์เจนตินา บังคลาเทศ เบนิน โบลิเวีย บราซิล แคนเมอรูน ชิลี คิวบา เกาหลีเหนือ เอกวาดอร์ อียิปต์ กานา กินี กายอานา อินเดีย อิหร่าน อิรัก เปรู ลิเบีย เม็กซิโก โมซัมบิก นิการากัว ไนจีเรีย ปากีสถาน เกาหลีใต้ โรมานีเย ศรีลังกา ชูदान ตรินิแดด และโตเบโก ตูนิเซีย แทนซาเนีย ยูโกสลาเวีย ซิมบับเว อังกฤษ โคลัมเบีย เฮติ โมร็อกโก กาตาร์ อุรุกวัย เวเนซุเอลา และซาอุดี

หลักเกณฑ์การใช้สิทธิ GSTP

สินค้านำเข้าที่จะขอใช้สิทธิ GSTP จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์

1. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) คือ จะต้องมีการผลิตหรือผลิตโดยใช้วัตถุดิบในไทยหรือในประเทศสมาชิก GSTP หากผลิตโดยใช้วัตถุดิบนำเข้าจะต้องมีส่วนผสมที่เป็นต้นทุนวัตถุดิบนำเข้าไม่เกิน 50% ของราคา FOB แต่อนุญาตให้ใช้กฎแหล่งกำเนิดสะสม Cumulative Rules of Origin คือ สามารถใช้วัตถุดิบที่นำเข้าเป็นส่วนผสมต้นทุน การผลิตนำเข้าจากประเทศกำลังพัฒนาตั้งแต่ 2 ประเทศขึ้นไปร่วมกันได้ ทั้งนี้เมื่อรวมกับวัตถุดิบในประเทศแล้วต้องไม่น้อยกว่า 60% ของราคา FOB

2. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขนส่งโดยตรง Direct Consignment คือ สินค้าที่จะขอใช้สิทธิ GSTP จะต้องถูกส่งโดยตรงไปยังประเทศสมาชิกผู้ให้สิทธิ GSTP ยกเว้นแต่จะผ่านประเทศอื่นได้เพื่อขนถ่ายเปลี่ยนพาหนะที่ใช้บรรทุกสินค้าเท่านั้นห้ามมิให้เปลี่ยนแปลงหรือแปรสภาพสินค้ามากไปกว่าการขนถ่ายสินค้าหรือรักษาสินค้าให้อยู่ในสภาพดี

3. ผู้ส่งออกต้องแนบหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าแบบ GSTP ไปพร้อมกับสินค้าที่จะขอใช้สิทธิ GSTP

ผลการใช้สิทธิ GSTP ของไทย

ตั้งแต่ไทยเริ่มส่งออกโดยใช้สิทธิ GSTP ในปี 2534 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน ปรากฏว่ายังคงใช้สิทธิ GSTP ในมูลค่าต่ำ มีมูลค่าส่งออกภายใต้ GSTP 825, 1,335, 2,206, และ 634 ล้านบาท ในปี 2542-2545 ตามลำดับ โดยส่งไปยังประเทศคู่ค้า 6-7 ประเทศ คือ สาธารณรัฐเกาหลี โรมานีเย อินเดีย อิหร่าน ยูโกสลาเวีย ศรีลังกา เหตุที่ใช้สิทธิ GSTP ของไทยยังมีน้อยเพราะ

1. จำนวนสินค้าที่ลดหย่อนระหว่างกัน 1,627 รายการและอัตราการลดหย่อนมีเปอร์เซ็นต์ต่ำ ยังไม่จูงใจให้ผู้มีผู้ใช้สิทธิ

2. ระเบียบกฎเกณฑ์พิธีการนำเข้าส่งออกภายใต้สิทธิ GSTP อาจก่อให้เกิดปัญหากับประเทศสมาชิก GSTP เพราะประเทศส่วนใหญ่ยังไม่มีประสบการณ์ในการใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร

3. สินค้าหลักที่ไทยส่งออกไปยังประเทศสมาชิก GSTP ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ไม่อยู่ในข่ายได้รับ GSTP นอกจากนี้ยังมีการเปรียบเทียบ เช่น สินค้าบางรายการของกลุ่มประเทศอาเซียนที่ให้สิทธิ GSTP เป็นรายการเดียวกับที่ได้รับ Asean-Cept ผู้ส่งออกอาจนำไปขอใช้สิทธิพิเศษภายใต้ระบบ Cept โดยใช้เอกสาร Form D ซึ่งอาจเป็นรายการที่ให้ผลประโยชน์มาก

4. ประเทศสมาชิก GSTP ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำส่งสินค้าเข้าน้อย

5. สินค้าบางรายการที่อยู่ในข่ายได้รับ GSTP เป็นสินค้ายกเว้นภาษีนำเข้าอยู่แล้วหรือเสียภาษีปกติในอัตราต่ำจึงไม่จูงใจให้ผู้นำเข้าใช้สิทธิ GSTP

สรุปผลการใช้สิทธิ GSTP

1. สินค้าที่ไทยส่งออกภายใต้สิทธิ GSTP ในปี 2546 มีประมาณ 2,064 ล้านบาท ได้แก่ สินค้าข้าว ข้าวโพด น้ำตาล ขนม โดยส่งไปประเทศ คิวบา อิรัก ยูโกสลาเวีย และเกาหลีใต้

2. ประเทศสมาชิก GSTP ยังมีการใช้สิทธิระหว่างกันน้อยผู้ส่งออกจึงควรหันมาส่งออกภายใต้ระบบ GSTP ให้มากขึ้น โดยขอรับหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า แบบ Form GSTP ได้ที่กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

(3) โครงการรวมเพื่อสินค้าโภคภัณฑ์ (Integrated Programme for Commodities: IPC and Common Fund)

โครงการรวมเพื่อสินค้าโภคภัณฑ์ จัดตั้งขึ้นโดย UNCTAD เพื่อรักษาเสถียรภาพการค้าสินค้าโภคภัณฑ์ เพื่อเพิ่มรายได้จากการส่งออก และช่วยพัฒนาการตลาด

(3.1) ความเป็นมา

จากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยวิสามัญที่ 6 เดือน เมษายน-พฤษภาคม 2517 ที่ประชุมได้รับมติเกี่ยวกับแผนปฏิบัติงานสำหรับระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศใหม่ (New International Economic Order) เพื่อแก้ไขปัญหาการค้าสินค้าขั้นปฐมระหว่างประเทศในด้านต่างๆ ดังนี้

(3.1.1) สินค้าขั้นปฐมซึ่งเป็นสินค้าออกส่วนใหญ่ของประเทศกำลังพัฒนามีราคาผันผวนขึ้นลงอย่างรุนแรงในระยะนั้น และมีราคาโน้มต่ำลง เมื่อเทียบกับราคาสินค้า

อุตสาหกรรมระยะยาว ทำให้อัตราทางการค้า (Terms of Trade) ของประเทศกำลังพัฒนา เสียเปรียบ (ราคาขาดเสถียรภาพ)

(3.1.2) การแก้ไขปัญหาสินค้าขั้นปฐมในระยะที่ผ่านมาไม่ได้ผลสมบูรณ์ เนื่องจากขาดปัจจัยเงินทุนสำหรับใช้ในโครงการข้อตกลงสินค้าระหว่างประเทศ

(3.1.3) กรณีที่เกิดภาวะเงินเฟ้อหรือภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในประเทศ อุตสาหกรรมจะมีผลทำให้ราคาสินค้าขั้นปฐมที่ส่งออก และสินค้าทุนและวัตถุดิบที่ประเทศ กำลังพัฒนานำเข้าได้รับความกระทบกระเทือนไปด้วย

(3.1.4) การที่กลุ่มประเทศอาหรับผู้ส่งออกน้ำมัน ประกาศขึ้นราคาน้ำมัน ทั่วโลกปี 2516

ดังนั้นจุดเริ่มของระเบียบใหม่ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ จึงเริ่มจากการ ที่กลุ่มโอเปคขึ้นราคาน้ำมันในเดือนตุลาคม 2516 มีผลให้ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศ พัฒนาแล้วที่ไม่มีน้ำมันได้รับความเดือดร้อน ฝรั่งเศส จึงเสนอให้คณะมนตรีเศรษฐกิจและ สังคมพิจารณาปัญหาเรื่องน้ำมัน แต่กลุ่มประเทศโอเปคเสนอให้มีการพิจารณาปัญหาวัตถุดิบ ทั้งหมด มิใช่เฉพาะปัญหาน้ำมัน รวมถึงปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา ด้วย ผลจากการประชุมดังกล่าวจึงได้มีการประกาศจัดตั้งระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศใหม่ ตั้งแต่วันที่ 6 พฤษภาคม 2517 เพื่อเป็นรากฐานในการกำหนดความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจใน ด้านต่าง ๆ เช่น การค้าและการพัฒนา วัตถุดิบ และโภคภัณฑ์ขั้นปฐม ระบบการเงินระหว่าง ประเทศ และการให้ความช่วยเหลือแก่การพัฒนาเศรษฐกิจ การอุตสาหกรรม และการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อปรับปรุงคุณภาพทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศกำลัง พัฒนาและประเทศพัฒนาแล้ว และได้มีการเรียกร้องให้ดำเนินมาตรการต่าง ๆ ที่จะแก้ไข ปัญหาความผันผวนของรายได้จากการส่งออก ปัญหาอัตราทางการค้า (Terms of Trade) และ ปัญหาการขาดดุลการค้าของประเทศกำลังพัฒนาโดยให้มีการจัดเตรียมโครงการรวม (Intergrated Programme) สำหรับสินค้าโภคภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งประเทศกำลังพัฒนาเป็นผู้ส่งออก และให้มีการกำหนดแนวทางดำเนินการสำหรับโครงการนี้ขึ้น

โครงการรวมเพื่อสินค้าโภคภัณฑ์จึงเป็นมาตรการที่จะรักษาเสถียรภาพ ของรายได้จากการส่งออกสินค้าโภคภัณฑ์ อันเป็นประโยชน์ต่อประเทศกำลังพัฒนา ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศกำลังพัฒนามีรายได้จากการส่งออกสินค้าเหล่านี้ ซึ่งมีเพียงไม่กี่ประเภท การ แก้ไขปัญหาเสถียรภาพของราคาสินค้าโภคภัณฑ์และรายได้ส่งออกของประเทศกำลังพัฒนา

ภายใต้โครงการรวมโภคภัณฑ์ จึงเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจของโลกตามแนวทางของระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศใหม่

คณะกรรมการว่าด้วยโภคภัณฑ์ (Committee on Commodities) ขององค์การได้รับมอบหมายให้ทำการพิจารณาขั้นต้นเกี่ยวกับมาตรการต่างๆ ที่จะไปสู่ความสำเร็จของโครงการเพื่อสินค้าโภคภัณฑ์ ได้แก่

- มูลภัณฑ์กันชนระหว่างประเทศ (International buffer stock)
- กองทุนร่วม (Common fund)
- การควบคุมอุปทาน (Supply rationalization)
- การทำข้อผูกพันซื้อขายหลายฝ่าย (Multilateral commitments in commodity trade)
- การชดเชยการตกต่ำของรายได้จากการส่งออก (Compensatory financing of commodity trade)
- การแปรรูปและการกระจายผลผลิต (Expansion of processing and diversification)

(3.2) การดำเนินงาน

ก. วัตถุประสงค์ของโครงการ

(1) ดำเนินการให้การค้าสินค้าขั้นปฐมต่างๆ มีเสถียรภาพและเป็นธรรมแก่ทั้งประเทศผู้ผลิตและผู้บริโภค

(2) ดำเนินการให้ประเทศกำลังพัฒนาได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการส่งสินค้าออกสูงขึ้นตามส่วนที่ควรจะได้รับ

(3) หาทางปรับปรุงการผลิตสินค้าขั้นปฐม และสินค้าแปรรูปให้เป็นที่ยอมรับเชื่อถือของตลาด

(4) ดำเนินการให้มีการกระจายการผลิตและขยายการแปรรูปสินค้าขั้นปฐมในประเทศกำลังพัฒนา เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศ และเพิ่มพูนรายได้จากการส่งสินค้านั้นออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ

(5) สนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้สินค้าที่เป็นวัตถุดิบธรรมชาติสามารถแข่งขันกับวัตถุดิบสังเคราะห์ได้

(6) ปรับปรุงโครงสร้างของตลาดสำหรับสินค้าขาออกของประเทศกำลังพัฒนา

(7) ปรับปรุงระบบการตลาดและการขนส่ง สำหรับสินค้าออกของประเทศกำลังพัฒนาเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ข. สินค้าที่กำหนดไว้ในโครงการรวมโภคภัณฑ์ มี 18 รายการ คือ กล้วย โบไซท์ โกโก้ กาแฟ แร่ทองแดง ฝ้ายและด้ายฝ้าย เส้นใยหยาบและผลิตภัณฑ์ ปอและผลิตภัณฑ์ ปอ แร่แมงกานีส เนื้อสัตว์ แร่ฟอสเฟต ยาง น้ำตาล ซา ไม้เขตร้อน ดิบูก และน้ำมันพืชต่างๆ

ค. มาตรการปฏิบัติของโครงการรวมโภคภัณฑ์ มีดังนี้

(1) จัดทำความตกลงสำรองโภคภัณฑ์ระหว่างประเทศ การประสานนโยบายสำรองโภคภัณฑ์ของแต่ละประเทศเข้าด้วยกัน การทำความตกลงระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย การทำความตกลงระหว่างประเทศเรื่องอุปทานของสินค้าโภคภัณฑ์ ระบบการจ่ายเงินชดเชยเมื่อราคาสินค้าตกต่ำ โดยอาจนำมาตรการเหล่านี้มาใช้เฉพาะอย่าง หรือร่วมมือกันไปได้ สำหรับสินค้าทั้ง 18 รายการ

(2) จัดตั้งกองทุนร่วม (Common Fund) ขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับการดำเนินงานของข้อตกลงสินค้าทั้ง 18 รายการ

(4) กองทุนร่วม (Common Fund)

ก. วัตถุประสงค์

การจัดตั้งกองทุนร่วม เป็นการดำเนินงานภายใต้โครงการรวมสินค้าโภคภัณฑ์ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการประชุมองค์ถัดสมัยที่ 4 ให้มีลักษณะเป็นกองทุนกลางสำหรับการทำ International Commodity Stocks และ International Co-Ordinated National Stocks รวมทั้งมาตรการอื่นๆ ที่จำเป็น เพื่อใช้ปรับปรุงระบบการค้าสินค้าโภคภัณฑ์ระหว่างประเทศให้มีเสถียรภาพ และเกิดความเป็นธรรมแก่ประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกมากขึ้น

ความพยายามในการจัดตั้งกองทุนร่วมเพื่อสินค้าโภคภัณฑ์เริ่มมาตั้งแต่เดือนมีนาคม 2520 และได้มีการลงนามภายใต้ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสินค้าโภคภัณฑ์ เพื่อจัดตั้งกองทุนร่วม พ.ศ.2523

ข. การดำเนินการจัดตั้งกองทุนร่วม

เงินทุนในกองทุนร่วมมี 2 บัญชี คือ

บัญชีที่ 1 ให้ความช่วยเหลือทางการเงินในการจัดตั้งและดำเนินการของมูลภัณฑ์กันชนภายใต้ข้อตกลงสินค้านี้ระหว่างประเทศ (ICAs)

บัญชีที่ 2 ให้ความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับการดำเนินมาตรการอื่นๆ เงินทุนจะมาจากแหล่งต่างๆ ดังนี้ (1) เงินสมทบโดยตรงจากรัฐบาลของประเทศสมาชิก ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เงินสมทบ ซึ่งแต่ละประเทศ จะต้องบริจาคเท่ากัน เงินสมทบเพิ่มเติม ซึ่งแต่ละประเทศจะบริจาคตาม scale ที่ตกลงกันภายหลัง (2) เงินฝากจากองค์การข้อตกลงสินค้าระหว่างประเทศ (3) เงินกู้จากตลาดการเงินระหว่างประเทศ (4) เงินสมทบโดยสมัครใจของประเทศสมาชิก (5) เงินรายได้สุทธิจากการบริหารงานของกองทุนร่วม

อย่างไรก็ดี เนื่องจากขนาดของเงินทุนในกองทุนร่วมมีจำนวนมาก กลุ่มประเทศพัฒนาแล้วไม่สู้จะมีความเดือดร้อนในเรื่องราคาสินค้าขั้นปฐมเท่าใดนัก จึงไม่มีความเต็มใจจะบริจาคเงินเข้ากองทุนร่วม ส่วนประเทศกำลังพัฒนาได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาดังกล่าว แต่ขาดแคลนเงินทุนสมทบและถือว่าหากต้องจ่ายสมทบมากก็ไม่เป็นการช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาตามวัตถุประสงค์ การดำเนินงานด้านกองทุนร่วมจึงยังคงไม่เป็นผลสำเร็จ แต่เป็นความพยายามที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จ

3.5 ผลการประชุมอัคร์ถัดครั้งที่ 9 เมืองมิดแรนด์

ปฏิญญามิแรนด์ (Midrand Declaration) ได้เน้นถึงความสำคัญในการขยายความร่วมมือระหว่างประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา ระหว่างประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน และระหว่างสถาบันทวิภาคี ทั้งในด้านการเจรจาและการร่วมกันระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชน การประชุมอัคร์ถัดครั้งที่ 9 ได้กำหนดขอบเขตไว้ 4 กรณี คือ

(1) โลกาภิวัตน์และการพัฒนา (รวมถึงการวิเคราะห์การพัฒนาเฉพาะสาขาที่น่าสนใจโดยพิจารณาจากการร่วมดำเนินงานที่มีประสิทธิผลในด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ พิจารณาถึงความสำเร็จของการพัฒนาที่ได้ดำเนินการมาแล้ว และนำเสนอมาตรการของโครงการเพื่อนำไปปฏิบัติแก่ประเทศกำลังพัฒนาน้อยที่สุดในช่วง 1990s)

(2) การลงทุน การพัฒนาวิสาหกิจและเทคโนโลยี (รวมถึงการวิเคราะห์ขอบเขตการลงทุน การวางรูปแบบและนำมาเป็นเครื่องมือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาวิสาหกิจและระบุทางเลือกสำหรับนโยบายสนับสนุนสร้างประสิทธิภาพทางเทคโนโลยีและการนวัตกรรม)

(3) การค้าระหว่างประเทศเกี่ยวกับกิจการสินค้าและบริการและภาคภัณฑ์ (รวมถึงการช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาที่จะขยายประสิทธิภาพภาคบริการ พิจารณากิจกรรมที่

เกี่ยวข้องกับกฎหมายการแข่งขัน ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการค้า สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา และเน้นขอบเขตของกิจกรรมที่เกี่ยวกับการค้าโลกทัศน์)

(4) สาธารณูปโภคบริการเพื่อประสิทธิภาพในการพัฒนาและการค้า (รวมถึงการอำนวยความสะดวกทางการค้า เช่น การพัฒนาอุตสาหกรรมเครือข่ายการค้าทั่วโลกและข่าวสาร และโครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการค้า)

3.6 ประโยชน์ที่ประเทศไทยได้จากองค์ถัด ครั้งที่ 1-9

จากการที่ประเทศไทยรวมอยู่ในกลุ่ม 77 ซึ่งเป็นผู้ร่วมก่อตั้งองค์ถัดได้เข้าร่วมประชุมตั้งแต่ ค.ศ.1964 ประเทศไทยได้รับผลทางเศรษฐกิจดังนี้

1. สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP)
2. สิทธิพิเศษระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (GSTP)

3. ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสินค้าโลกทัศน์ โดยไทยเป็นสมาชิก 5 ข้อตกลงคือ ข้อตกลงยางธรรมชาติระหว่างประเทศ ข้อตกลงน้ำตาลระหว่างประเทศ ข้อตกลงกาแฟระหว่างประเทศ ข้อตกลงปอและผลิตภัณฑ์ ระหว่างประเทศ และข้อตกลงไม้เขตร้อนระหว่างประเทศ การเข้าร่วมประชุมกองทุนร่วมสำหรับสินค้าโลกทัศน์เพื่อส่งเสริมการวิจัย การพัฒนา และการถ่ายทอดเทคโนโลยี

3.7 การประชุมองค์ถัด ครั้งที่ 10 ณ กรุงเทพมหานคร (ค.ศ.2000)

นายอานวย วีรรรณ เป็นตัวแทนประเทศไทยในการประชุมองค์ถัด ครั้งที่ 9 และเสนอประเทศไทยรับเป็นเจ้าภาพในการประชุมองค์ถัดครั้งที่ 10 ระหว่างวันที่ 12-19 กุมภาพันธ์ 2543 (ค.ศ.2000) โดยประเทศไทยได้เตรียมการและคาดหวังผลทางเศรษฐกิจดังนี้

1. การที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการประชุมองค์ถัด ครั้งที่ 10 ประเทศไทยจะดำรงตำแหน่งประธานองค์ถัดต่อไปอีก 4 ปี ระหว่าง 2543-2547 (ค.ศ.2000-2004) ซึ่งจะเป็นโอกาสให้ไทยสามารถมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจในเวทีระหว่างประเทศจากความล้มเหลวในการประชุมองค์การการค้าโลก ณ นครซีแอตเติล ในวันที่ 17 ธันวาคม 2542 (ค.ศ.1999) และไม่สามารถแปลงผลการประชุมได้ ประเทศไทยจึงเตรียม

ทำแถลงการณ์หลังการประชุมออกเป็น 2 ฉบับ คือ ปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) และแผนปฏิบัติการกรุงเทพ (Bangkok Plan of Action) เพื่อให้สมาชิกลงนาม และคาดว่าสามารถประกาศได้อย่างน้อย 1 ฉบับเพื่อป้องกันความล้มเหลวซ้ำรอยองค์การการค้าโลก

2. อังค์ถัดเกิดจากการรวมกลุ่มของประเทศกำลังพัฒนา จึงมักถูกเปรียบเปรยว่า อังค์ถัดเป็น GATT ของประเทศผู้ยากไร้ การประชุมอังค์ถัดครั้งที่ 10 จึงเป็นเวทีของประเทศกำลังพัฒนาที่จะเสนอมตรการช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา จากการเปิดเสรีทางการค้าซึ่งแม้จะมีคุณประโยชน์ต่อโลก แต่เป็นผลร้ายต่อประเทศกำลังพัฒนาเป็นส่วนใหญ่ รวมถึงการหาช่องทางเจรจา การค้ารอบโลกใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาด้านมาตรการกีดกันทางการค้าและการทุ่มตลาด (Dumping)

3. การประชุมอังค์ถัดครั้งที่ 10 เป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะเสริมสร้างความมั่นใจต่อประชาคมโลกในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของไทยและการแก้ไขปัญหาการเงิน หลังจากประเทศไทยถูกมองว่าเป็นจุดเริ่มต้นของวิกฤตเศรษฐกิจ

4. รัฐบาลมีนโยบายให้มีภาพหลังทางการเมืองเข้ามาส่งเสริมกระบวนการของอังค์ถัด จึงได้เชิญผู้นำอาเซียนทั้งหมดเข้าร่วมประชุมด้วย โดยในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2543 (ค.ศ. 2000) จะเป็นการพบปะหารือระหว่างอาเซียน 10 ประเทศ กับเลขาธิการและตัวแทนทุกองค์การในสหประชาชาติ จึงถือได้ว่า เป็นการประชุมสุดยอดครั้งใหญ่และครั้งแรกระหว่างอาเซียนกับยูเอ็น เรียกว่า อาเซียน ยูเอ็น ซัมมิท เพื่อหารือความร่วมมือระหว่างอาเซียนและยูเอ็นให้เกิดความมั่นคงและสร้างเสถียรภาพในภูมิภาค ส่วนการประชุมใหญ่จะเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

5. ภาคเอกชนไทย โดยคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน 3 สถาบัน (กกร.) ได้ร่วมประชุมกับกระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มบทบาทภาคเอกชนในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) การประชุมอังค์ถัดครั้งที่ 10 ณ กรุงเทพมหานคร จะมีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 3,000 คน รวมผู้ติดตามและผู้สื่อข่าวอีกประมาณ 1,000 คน เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยทางอ้อม

6. ประเทศไทยคาดหวังว่าจะใช้เวทีอังค์ถัดครั้งที่ 10 เจรจาทับประเทศอื่นๆ เพื่อเร่งการเจรจาการค้ารอบใหม่ รวมถึงการสนับสนุนบทบาทของนายศุภชัย พานิชภักดิ์ เพื่อเป็นผู้อำนวยการองค์การการค้าโลกคนต่อไป

3.7.1 ปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration): การหารือและการมีส่วนร่วมอย่างมีผลวัตรของประชาคมโลก (Global Dialogue Engagement)

การปฏิญญากรุงเทพฯ เป็นเอกสารแสดงเจตนาทางการเมืองเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์พัฒนาการด้านต่างๆ ของโลก (Setting) อาทิ ผลของกระบวนโลกาภิวัตน์ทั้งทางบวกและทางลบหรือความมั่นคง และความเสี่ยงจากการถูกเบียดตกขอบ (Marginalization) ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและความสมดุลของระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ประเทศที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน ต้องกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูปเพื่อพัฒนาสถาบันต่างๆ ของประเทศเพื่อให้ประเทศฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว เช่น การมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจมหภาคที่มั่นคง การปรับปรุงธรรมาภิบาล (Governance) ให้ดีขึ้น มีอัตราการออมที่สูง มีการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ การร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และการเน้นเรื่องการส่งออก (export orientation)

ส่วนที่ 2 เป็นการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสำหรับโลก (A New Beginning) ให้ทุกประเทศได้รับประโยชน์เท่าเทียมกัน อาทิ

เปิดโอกาสให้ประชาคมโลกได้ทบทวนประสบการณ์จากกระบวนกรโลกาภิวัตน์ ถึงข้อดี-ข้อเสีย ทั้งระดับประเทศและระหว่างประเทศ

เน้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด (all stakeholder) ซึ่งได้แก่ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และนักวิชาการ ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

พันธกรณีภายใต้ระบบการค้าพหุภาคีต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการไม่เลือกปฏิบัติและเอื้อประโยชน์ให้กับทุกประเทศ และการเจรจาการค้ารอบใหม่ควรคำนึงถึงมิติด้านการพัฒนาด้วย (development dimension)

ส่วนที่ 3 อังค์ถัด มีบทบาทสำคัญในการสร้างฉันทามิต (consensus-building) เพื่อสนับสนุนการค้า การเงิน การลงทุน เทคโนโลยี และการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.7.2 แผนปฏิบัติการกรุงเทพฯ (Bangkok Plan of Action)

เอกสารแผนปฏิบัติการกรุงเทพฯ เน้นความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกแบ่งออกเป็น 2 ภาค โดย ภาคแรก เป็นเรื่องเกี่ยวกับยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน คือ (1) การประเมินผลกระทบของโลกาภิวัตน์ต่อการพัฒนา (2) การประมวลพัฒนาการ และการดำเนินการระหว่างประเทศในด้านต่างๆ และ (3) มาตรการ

และข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับพัฒนา และ ภาคที่สอง เป็นเรื่องบทบาทและการดำเนินงานขององค์กรถัดใน 4 ปีข้างหน้า

ภาคแรก

(1) การประเมินผลกระทบของโลกาภิวัตน์ต่อการพัฒนา โดยพิจารณาทั้งทางบวกและทางลบ และประชาคมโลกต้องร่วมกันปรับยุทธศาสตร์ สำหรับการพัฒนาแก้ไขความไม่สมดุล และไม่เท่าเทียมกัน เพื่อให้ทุกประเทศสามารถได้รับประโยชน์จากกระบวนการโลกาภิวัตน์

(2) การประมวลพัฒนาการและการดำเนินการระหว่างประเทศในด้านต่างๆ รวมถึงการเจรจาอบอรุควัย การช่วยเหลือประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (LDCs) ปัญหาหนี้สินและความยากจน

(3) มาตรการและข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับพัฒนาได้แก่

(3.1) ด้านการเงิน เพื่อเป็นการลดภาระแก่ประเทศยากจน ประเทศผู้บริจาคเงินควรยกเลิกเงื่อนไขผูกพันในการให้เงินช่วยเหลือแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รวมถึงปัญหาหนี้สินซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

(3.2) ด้านการลงทุน สนับสนุนให้มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในประเทศกำลังพัฒนา นอกจากจะได้เงินลงทุนแล้ว ยังได้ประโยชน์จากการถ่ายทอดเทคโนโลยี การจัดการและความชำนาญในด้านอื่นๆ

(3.3) ด้านการค้า ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ยังเห็นว่าการเปิดเสรีทางการค้ายังมีความไม่สมดุลในแง่การขยายตัวของการส่งออก เนื่องจากข้อจำกัดด้านกำลังคน สถาบัน และการเงิน

นอกจากนั้น โดยที่แต่ละประเทศมีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน จึงควรมีการปฏิบัติอย่างพิเศษและแตกต่างกัน

(3.4) ด้านการพัฒนาอื่นๆ ได้แก่ การวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) ทั้งระดับชาติและระดับระหว่างประเทศ สินเชื่อระยะยาว เงินทุน การถ่ายทอดเทคโนโลยี ทรัพยากรมนุษย์ และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ภาคที่สอง บทบาทและการดำเนินงานขององค์กรถัดในอนาคต ได้แก่

(1) ด้านกระบวนการโลกาภิวัตน์กับการพัฒนา โดยพิจารณาความเกี่ยวพันของกระบวนการโลกาภิวัตน์กับ การค้า การเงิน การลงทุน และเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ

(2) ด้านการลงทุน วิสาหกิจ และเทคโนโลยี

รวบรวมข้อมูลการลงทุน และรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากการลงทุน โดยตรงจากต่างประเทศ

ศึกษาข้อมูลที่จะกระตุ้นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ศึกษาถึงผลการลงทุนจากต่างประเทศและขีดความสามารถในการแข่งขัน

สร้างความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับความสัมพันธ์และความตกลงทางการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศ ทั้งระดับทวิภาคี ระดับภูมิภาค และระดับพหุภาคี

(3) ด้านการค้าระหว่างประเทศ ประกอบด้วย

(3.1) เรื่องการเข้าสู่ตลาด อังค์ถัดควรเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และสร้างฉันทามติในเรื่องการลดภาษี และมาตรการที่มีใช้ภาษีในสินค้าส่งออก หรือการให้สิทธิ GSP มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด

(3.2) เรื่องสินค้าเกษตร อังค์ถัดควรช่วยเหลือด้าน

- การเข้าสู่ตลาดสินค้าเกษตร
- การสนับสนุนภายในประเทศ (domestic support)
- การอุดหนุนการส่งออก

(3.3) เรื่องการค้าบริการ อังค์ถัดควรช่วยจัดลำดับความสำคัญในการเปิดเสรีการค้าบริการ

(3.4) เรื่องการสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการเจรจาการค้าพหุภาคี และการเข้าเป็นสมาชิก WTO อังค์ถัดควรหาทางช่วยให้ประเทศเหล่านั้นได้เป็นสมาชิก WTO ได้เร็วขึ้น

(3.5) เรื่องการรวมกลุ่มระดับภูมิภาคและระบบการค้าพหุภาคี อังค์ถัดควรช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาในด้านการรวมกลุ่มโดยอยู่ภายใต้กรอบ WTO

(3.6) เรื่องการปฏิบัติอย่างเป็นพิเศษและแตกต่างกัน อังค์ถัดต้องช่วยเหลือให้ประเทศกำลังพัฒนา ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการค้าพหุภาคี

(3.7) เรื่องสินค้าโภคภัณฑ์อุตสาหกรรมและบริการ

อังค์ถัดควรศึกษาวิธีการที่จะปรับปรุง supply capacity ของประเทศที่ผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ และให้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับกองทุนรวม สินค้าโภคภัณฑ์ (Common Fund)

องค์กรัตตควรเน้นการปรับปรุงขีดความสามารถของการค้าบริการ โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ศักยภาพทางสถาบัน และการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยี วิเคราะห์การเพิ่มขีดความสามารถที่เป็นไปได้ในการแข่งขันด้าน สินค้าและบริการ

(3.8) เรื่องการค้าและสิ่งแวดลอม องค์กรัตตควรช่วยสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับมาตรการด้านการค้าต่อนโยบายสิ่งแวดลอม

(3.9) เรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านบริการ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพด้านการค้าและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์กรัตตควรช่วยเหลือด้านการขนส่ง การศุลกากร การธนาคาร และประกันภัย การบริการต่างๆ สำหรับ SMEs และ e-commerce

(3.10) เรื่องการทรัพยากรมนุษย์ องค์กรัตตช่วยโดยการผ่านกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรัตต

3.8 การประชุมองค์กรัตตครั้งที่ 11 ณ นครเซาเปาโล (มิถุนายน 2004)

โดยที่เป้าหมายของการประชุมองค์กรัตต คือ การนำเอาการค้าและการพัฒนามา เครื่องมือในการขจัดความยากจน และสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศสมาชิกเป็นหลัก แต่เนื่องจากประเทศกำลังพัฒนาหรือกลุ่มประเทศยากจนไม่ได้อยู่ตามลำพัง ยังต้องอยู่ร่วมในระบบการค้าของโลกกับประเทศที่พัฒนาแล้ว นอกจากนั้น ข้อกำหนดกฎเกณฑ์ในการค้าของโลก ประเทศที่พัฒนาแล้วยังเป็นผู้กำหนดเกือบทั้งหมด การประชุมองค์กรัตตจึงนับว่าเป็นการประชุมหรือเวทีของประเทศที่ยากจน

ในการประชุมองค์กรัตตครั้งที่ 11 นี้ นายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติได้กล่าวว่า กลุ่มองค์กรเพื่อพัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ) ว่า สหประชาชาติเห็นพ้องกับความวิตกของเอ็นจีโอทั้งหลายเกี่ยวกับสินค้าเกษตรและการอุดหนุนสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกของประเทศพัฒนาแล้ว ว่าเป็นต้นเหตุให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม และเห็นด้วยกับความกังวลที่ว่ายิ่งนับวัน ประเทศกำลังพัฒนาจะยากลำบากมากขึ้นในการเข้าถึงตลาดประเทศพัฒนาแล้ว ในขณะที่เดียวกับตัวแทนของประเทศกำลังพัฒนาหลายรายชี้ให้เห็นว่า การค้าไม่เป็นธรรมของสินค้าเกษตรในตลาดโลก ส่งผลกระทบต่อการแก้ปัญหาความยากจน และการสร้างงานในประเทศ ตนเป็นอย่างมาก เช่น ตัวแทนประเทศโตโก ยืนยันว่า หากโตโกไม่สามารถขายฝ้ายได้ในราคาที่เป็นธรรม โตโกจะประสบปัญหาทางการคลัง และปัญหาคนวนางงานทันที

อนึ่ง การค้าของโลกประมาณร้อยละ 80 ตกอยู่ใน กำมือของประเทศพัฒนาแล้ว เพียง 10 ประเทศเท่านั้น (มติชนรายวัน 16 มิถุนายน 2547)

3.9 บทบาทสำคัญขององค์การการค้าโลกและเศรษฐกิจไทย

องค์การการค้าโลกมีหน้าที่สำคัญในฐานะที่เป็นเวทีในการเสริมสร้างความช่วยเหลือและความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่มีต่อประเทศกำลังพัฒนาด้านการค้าและการพัฒนาที่ยั่งยืน องค์การการค้าโลกจึงมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจโลกและต่อไทย ในท้ายที่สุดหลายประการดังนี้

(1) องค์การการค้าโลกเป็นผู้ริเริ่มและสนับสนุนให้มีการให้สิทธิพิเศษทางการค้า GSP ที่ประเทศพัฒนาแล้วให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรให้กับประเทศกำลังพัฒนา เช่น ไทยได้รับ GSP ในการส่งออกสินค้าไปยังสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป และต่อมา การให้สิทธิพิเศษนี้ได้ขยายเพิ่มเติมเป็น GSTP (Global System of Trade Preference) ที่ประเทศกำลังพัฒนาให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ซึ่งไทยได้ให้สิทธิพิเศษนี้แก่ประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง คือ ลาว กัมพูชา และเวียดนาม เป็นต้น

(2) องค์การการค้าโลกเป็นผู้ริเริ่มในการจัดทำความตกลงสินค้าโภคภัณฑ์ระหว่างประเทศ และข้อตกลงการจัดตั้งกองทุนร่วม (Common Fund) เพื่อแก้ปัญหาการค้าสินค้าโภคภัณฑ์ระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงการให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัย การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการบริการด้านข้อมูล ข่าวสารที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

(3) องค์การการค้าโลกยังทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาดำเนินนโยบายต่างๆ ของประเทศกำลังพัฒนา ในเรื่องการค้าและการลงทุน การแข่งขันและมาตรการจำกัดการทำธุรกิจ (RBP) การค้ากับเทคโนโลยี การขนส่ง การประกันภัย การพัฒนากฎหมายการเงินและหนี้สินของประเทศกำลังพัฒนา วิกฤตเศรษฐกิจของเอเชีย รวมทั้งผลกระทบของการเจรจาอนุภูมิภาค เป็นต้น

(4) องค์การการค้าโลกยังให้ความร่วมมือกับ WTO ในการจัดตั้ง International Trade Center (ITC) ขึ้นมาเป็นศูนย์ข้อมูลด้านการค้า เพื่อช่วยเหลือการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาอีกทางหนึ่ง

3.10 ความแตกต่างระหว่าง UNCTD กับ WTO

แม้ว่าองค์การการค้าโลก (WTO) เป็นองค์กรที่ตั้งอยู่ที่นครเจนีวาทั้งคู่ และผู้แทนของประเทศต่างๆ ที่ประจำอยู่ในองค์กรทั้งสอง ส่วนใหญ่ก็เป็นบุคคลเดียวกัน แต่ทั้งสององค์กรมีความแตกต่างกันในการดำเนินการตามหน้าที่เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง อย่างไรก็ตาม การทำงานของทั้งสององค์กรนั้นมีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าเสรีกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

จุดแตกต่างระหว่างองค์การการค้าโลก (WTO) ที่สำคัญ มีดังนี้

(1) WTO มุ่งเน้นในเรื่องการค้าเสรีและเป็นธรรม โดยมีเรื่องการค้าเป็นหัวใจ ถึงแม้ว่าในระยะต่อมาจะขยายครอบคลุมถึงเรื่องอื่นๆ เช่น การค้าบริการ ทรัพย์สินทางปัญญา และการลงทุนด้วย แต่เรื่องเหล่านี้ก็จะพิจารณาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้าเท่านั้น ส่วนองค์การมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืนของประเทศกำลังพัฒนา เรื่องอื่นๆ เช่น การค้า การลงทุน การเงิน การถ่ายทอดเทคโนโลยี การขนส่ง ฯลฯ เป็นส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

(2) องค์การมุ่งเน้นถึงผลประโยชน์ของประเทศกำลังพัฒนาเป็นหลัก โดยจะให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ เช่น การศึกษา วิจัย และเสนอแนะข้อคิดเห็น เพื่อช่วยประเทศกำลังพัฒนาในการกำหนดกรอบนโยบายเรื่องการค้าและการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเด็นและแง่มุมต่างๆ แต่ WTO นั้น กำหนดให้ทุกประเทศสมาชิกได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ในกฎเกณฑ์เดียวกัน ไม่ได้มุ่งประโยชน์ของประเทศกำลังพัฒนาเป็นหลัก เพียงแต่มีข้อยกเว้นเป็นการเฉพาะสำหรับประเทศกำลังพัฒนาที่เรียกว่า การปฏิบัติที่เป็นพิเศษและแตกต่าง (Special and Differential Treatment: S&D) ในบางเรื่องเท่านั้น

(3) WTO เป็นองค์กรเจรจาที่ทำหน้าที่กำหนดกฎเกณฑ์การค้าระหว่างประเทศ (rules-based organization) เพื่อเปิดเสรีทางการค้าและเป็นธรรม ซึ่งมีผลผูกพันด้านกฎหมายต่อประเทศสมาชิก หากสมาชิกไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีที่มิได้อยู่ ก็อาจจะถูกฟ้องร้องและถูกลงโทษในลักษณะที่เป็นการตอบโต้ทางการค้าโดยสมาชิกอื่นๆ แต่ผลงานขององค์การส่วนใหญ่มีข้อผูกพันทางกฎหมายต่อสมาชิก เป็นเพียงการแถลงเจตนารมณ์ร่วมกันเพื่อให้มีผลเร่งรัดทางการเมืองเท่านั้น หากสมาชิกใดไม่ปฏิบัติตามก็อาจถูกประณาม แต่จะไม่ได้รับโทษใดๆ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานขององค์การที่ผ่านมาก็มีผลในทางปฏิบัติพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าข้อเรียกร้องของประเทศกำลังพัฒนามีความสมเหตุสมผลและนำไปปฏิบัติได้